

Aan algemeen bestuur

Memo

Datum 30 juli 2026

Onderwerp Bijlage 1: Uitwerking varianten amendement niet afwentelen op de toekomst

1. Inleiding

In deze bijlage is een nadere uitwerking opgenomen van de diverse varianten voor de uitwerking van het amendement niet afwentelen op de toekomst.

2. Wetgeving

Wettelijke voorschriften

De verslaggevingsvoorschriften voor waterschappen liggen vast in het Waterschapsbesluit ("BBVW"). Conform deze voorschriften moet er sprake zijn van begrotingsevenwicht in meerjarig perspectief (art 4.7).

Concreet betekent dit het volgende:

- Structurele kosten moeten met structurele baten (dus geen incidentele baten) gedekt worden.
- Er kan in enig jaar sprake zijn van een overschot of tekort
- Er kan niet structureel meer (of minder) belasting geheven worden dan er aan kosten tegenover staan. Dit zou betekenen dat de begroting structureel niet in evenwicht is, er structureel gespaard wordt (of structureel verlies wordt gemaakt).
- De tariefsegalisatiereserve (art 4.50) is bedoeld om ongewenste schommelingen in de belastingtarieven op te vangen

Maximale hoogte tariefsegalisatiereserve

In het Waterschapsbesluit is niks opgenomen over de maximale hoogte van de tariefsegalisatiereserve. Gangbaar is dat deze niet onredelijk hoog mag zijn, maar wanneer de tariefsegalisatiereserve onredelijk hoog is, is niet gedefinieerd. Er zijn een paar waterschappen die een omvang van 5% tot 10% (van de opbrengsten) hanteren.

3. Mogelijke varianten

In deze paragraaf is per mogelijke variant een korte toelichting opgenomen.

Het amendement betreft de taak zuiveren, daarmee zien de varianten ook toe op zuiveren.

3.1 Amendement niet uitvoeren

Dit zou concreet betekenen dat het amendement niet langer uitgevoerd wordt en dat het tarief voor zuiveren verlaagd kan worden vanaf 2027 (in een keer met € 6 per ve, danwel verspreid over een paar jaar).

Daarmee is dan nog wel een besluit nodig over de extra belastingopbrengsten van 2026 (€ 9,6 miljoen). Ofwel toevoegen aan de algemene reserve, danwel eveneens (in 1 keer of verspreid over een paar jaar) inzetten voor een beperktere stijging van het tarief.

3.2 Verhogen van de afschrijvingslasten door verhogen drempelbedrag

Om een goede invulling te kunnen geven aan het amendement, passend binnen de verslaggevingsvoorschriften, dienen de lasten verhoogd te worden, zonder dat hier (extra) uitgaven (uitgaande kasstromen) tegenover staan. Dit kan enkel door de afschrijvingslasten te verhogen, danwel door anderszins investeringsuitgaven te verschuiven naar de exploitatie.

Hierbij is het goed te beseffen dat dit zowel doorwerkt in de hoogte van de schuldpositie, alsook in de wijze waarop de uitgaven in het tarief landen (nu landen ze via jaarlijkse afschrijvingen in gemiddeld 20 jaar in het tarief, bij onderstaande voorstellen landen deze uitgaven direct in het tarief van een specifiek kalenderjaar).

In het huidige activabeleid¹ (nota waardering en afschrijving vaste activa) is opgenomen dat relatief geringe investeringsbedragen rechtstreeks ten laste van de exploitatie worden gebracht. Momenteel wordt hiervoor een netto drempelbedrag van € 250.000 (op basis van de werkelijke kosten) gehanteerd.

Voorgesteld wordt om het drempelbedrag voor investeringen van zuiveren te verhogen naar € 1 miljoen.

Argumenten vóór

- Een drempelbedrag van € 1 miljoen is voor zuiveren een passende grens
 - Voor de periode 2026 t/m 2035 wordt gemiddeld een jaarlijks investeringsvolume van € 157 miljoen (op basis van begroting 2026) verwacht
 - Hiermee zal de omvang van de materiële vaste activa stijgen van € 302 miljoen in de jaarrekening 2025 naar € 957 miljoen in 2030 en verder richting € 1,3 miljard in 2035.
 - Op basis van de huidige programmering (logischerwijs de eerste jaren meer in detail dan de jaren erna) zou gemiddeld genomen per jaar circa € 5,0 miljoen aan investeringen onder het nieuwe drempelbedrag uitkomen. Gemiddeld genomen gaat het om circa 3,2% van de geplande investeringen en is de impact op de boekwaarde van de materiële vaste activa beperkt (circa 2,1% in 2030).
 - Daarmee is een drempelbedrag van € 1 miljoen voor zuiveren een

¹ Vastgesteld door het algemeen bestuur op 30-9-2024

passende grens

- Met dit voorstel kan gemiddeld genomen een jaarlijks bedrag van circa € 5,0 miljoen van het amendement ingevuld worden. Dit is gebaseerd op de voorlopige cijfers van de begroting 2027. Het precieze bedrag per jaar is afhankelijk van de definitieve programmering en realisatie.
- Dit voorstel is afgestemd met de accountant en akkoord bevonden.

Argumenten tegen

- Dit kan leiden tot grotere fluctuaties in het resultaat (exploitatie)
 - Als een project uiteindelijk iets goedkoper uitvalt en de kosten < € 1 miljoen uitkomen (waar bij aanvang werd verwacht dat de kosten > € 1 miljoen zijn) zullen de kosten direct ten laste van het resultaat worden gebracht (waar de begroting uitgaat van activeren en afschrijven). Andersom geldt dit ook.
- Dit resulteert in een ander drempelbedrag voor zuiveren dan voor watersysteem. Voor watersysteem zou een drempelbedrag van € 1 miljoen ook minder passend zijn, omdat dat zou betekenen dat een te groot deel van de investeringen in watersysteem dan rechtstreeks in de exploitatie verantwoord worden.

4. Overige onderzochte varianten

Naast bovenstaande is er nog een aantal varianten onderzocht. Deze zijn hieronder kort toegelicht alsmede is aangegeven waarom deze varianten niet worden voorgesteld omdat deze niet tot het gewenste effect leiden.

4.1 Bestemmingsreserve verlagen schuldpositie

In deze variant wordt jaarlijks € 9,6 miljoen meer zuiveringsheffing geïnd dan dat er aan kosten tegenover staan. Deze € 9,6 miljoen wordt elk jaar toegevoegd aan de bestemmingsreserve verlagen schuldpositie.

Argumenten vóór

- Dit heeft een dempend effect op zowel de absolute schuldpositie als de nettoschuldquote
 - Doordat de opbrengsten jaarlijks hoger zijn dan de uitgaven hoeft jaarlijks € 9,6 miljoen minder geleend te worden
 - Ultimo 2050 zal de schuldpositie € 240 miljoen ($25 * € 9,6$ miljoen) lager zijn.

Argumenten tegen

- Ultimo 2050 bedraagt de bestemmingsreserve verlagen schuldpositie € 240 miljoen.
- Vanuit de publieke opinie worden grote bestemmingsreserves gezien als oppotten. Ook richting het Rijk en andere mede overheden (bijvoorbeeld de provincie) kan dit in negatieve beeldvorming resulteren.
- De accountant geeft aan dat deze variant vanuit verslaggevingsvoorschriften aan sich niet verboden is, alleen dat je je kunt afvragen of het gezien de omvang gewenst en verstandig is om te doen (het verhogen van het belastingtarief om

daarmee een bestemmingsreserve te vormen, enkel met het doel om minder te hoeven lenen).

Vanwege de tegen argumenten wordt deze variant niet voorgesteld.

4.2 Bestemmingsreserve kapitaallasten

Op grond van verslaggevingsvoorschriften is het toegestaan om een bestemmingsreserve kapitaallasten te vormen. Deze bestemmingsreserve is bedoeld om de kapitaallasten van (toekomstige) investeringen in de exploitatie op te vangen.

Om deze bestemmingsreserve te vormen dient er eerst meer belasting geheven te worden om te sparen voor bepaalde investeringen. Hierdoor daalt de schuldpositie tijdelijk. Vanaf oplevering van de investering (als het project gereed is) kunnen de kapitaallasten jaarlijks onttrokken worden uit de bestemmingsreserve. Omdat er vanaf dit moment minder belasting wordt geheven (een deel van de lasten wordt dan immers onttrokken aan de bestemmingsreserve, in plaats vanuit de belastingen) vervalt het dempende effect op de schuldpositie.

Deze variant heeft derhalve geen structurele verlaging van de schuldpositie tot gevolg, enkel een tijdelijke verlaging (in de opbouw periode) en betekent derhalve enkel een verschuiving in belastingopbrengsten. Dit maakt, in combinatie met hier hierboven reeds genoemde argument dat grote reserves tot negatieve publieke beeldvorming kunnen leiden, dat deze variant niet wordt voorgesteld.

4.3 Ideaalcomplexen

Er is gekeken of het toegestaan is op grond van verslaggevingsvoorschriften om jaarlijks terugkerende (vervangings)investeringen, van jaarlijks vrijwel hetzelfde bedrag niet te activeren maar direct in de exploitatie op te nemen (in het jaar van aanschaf). Het idee hierachter is dat, omdat de uitgaven gelijk verdeeld zijn over de jaren, de kosten van de jaarlijkse uitgaven (uiteindelijk) gelijk zijn aan de jaarlijkse afschrijving. Nu voor bepaalde type investeringen (denk aan vervanging van rioolgemaal, transportleiding, etc.) steeds meer in clusterteams gewerkt wordt (om repeterende projecten efficiënter en sneller uit te kunnen voeren) is gekeken of hiermee aan de voorwaarden voldaan zou kunnen worden.

Bij deze variant voorspelbaarheid van groot belang, het daadwerkelijk jaarlijks realiseren van dezelfde omvang aan uitgaven is nodig om de uitgaven als ideaalcomplex te kunnen typeren. Gezien alle onzekerheden en ervaringen in afgelopen jaren is het risico te groot dat hier niet aan voldaan kan worden.

Derhalve wordt deze variant niet voorgesteld.